

Inhoud

Voorwoord	11
1. De mens vergeleken bij een boom	13
<i>En als de boom naar het zuiden of als hij naar het noorden valt, in de plaats waar de boom valt, daar zal hij wezen.</i>	
Prediker 11:3b	
2. De veelkleurige hof van de Bruidegom	28
<i>Ik ben tot de notenhof afgegaan, om de groene vruchten der vallei te zien; om te zien of de wijnstok bloeide, de granaatbomen uitbotten.</i>	
Hooglied 6:11	
3. De wilgen aan de waterbeken	42
<i>En zij zullen uitspruiten tussen in het gras, als de wilgen aan de waterbeken.</i>	
Jesaja 44:4	
4. De fabel over het leiderschap	57
<i>De bomen gingen eens heen om een koning over zich te zalven en zij zeiden tot de olijfboom: Wees gij koning over ons.</i>	
<i>Maar de olijfboom zeide tot hen: Zou ik mijn vettigheid verlaten, die God en de mensen in mij prijzen? En zou ik heengaan om te zweven over de bomen?</i>	
<i>Toen zeiden de bomen tot de vijgenboom: Kom gij, wees koning over ons.</i>	
<i>Maar de vijgenboom zeide tot hen: Zou ik mijn zoetigheid en mijn goede vrucht verlaten? En zou ik heengaan om te zweven over de bomen?</i>	
<i>Toen zeiden de bomen tot de wijnstok: Kom gij, wees koning over ons.</i>	
<i>Maar de wijnstok zeide tot hen: Zou ik mijn most verlaten, die God en mensen vrolijk maakt? En zou ik heengaan om te zweven over de bomen?</i>	
<i>Toen zeiden al de bomen tot het doornbos: Kom gij, wees koning over ons.</i>	
<i>En het doornbos zeide tot de bomen: Indien gij mij in der waarheid tot een koning over u zalf, zo komt, vertrouwt u onder mijn</i>	

schaduw; maar indien niet, zo ga vuur uit het doornbos en vertere de ceders van de Libanon.

Richteren 9:8-15

5. De palmboom 71
De rechtvaardige zal groeien als een palmboom.
Psalm 92:13a
6. De cederboom 86
Zo gebied nu, dat men mij ceders uit Libanon houwe.
1 Koningen 5:6a
7. Bomen in het afgaan van de herfst 100
Zij zijn als bomen in het afgaan van de herfst, onvruchtbaar, tweemaal verstorven, en ontworteld.
Judas: 12b
8. De eikenbomen der gerechtigheid 114
Opdat zij genaamd worden eikenbomen der gerechtigheid.
Jesaja 61:3m
9. Het braambos 128
En zie, het braambos brandde in het vuur en het braambos werd niet verteerd.
Exodus 3:2b
10. De olijfbboom 142
En indien de wortel heilig is, zo zijn ook de takken heilig.
En zo enige der takken afgebroken zijn, en gij, een wilde olijfbboom zijnde, in derzelver plaats zijt ingeënt, en des wortels en der vetigheid des olijfbooms mede deelachtig zijt geworden,
Zo roem niet tegen de takken; en indien gij daartegen roemt, gij draagt de wortel niet, maar de wortel u.
Gij zult dan zeggen: De takken zijn afgebroken, opdat ik zou ingeënt worden.
Het is wel; zij zijn door ongeloof afgebroken, en gij staat door het geloof. Zijt niet hooggevoelende, maar vrees.
Want is het dat God de natuurlijke takken niet gespaard heeft, zie toe, dat Hij ook mogelijk u niet spare.
Zie dan de goedertierenheid en de strengheid Gods; de strengheid wel over degenen die gevallen zijn, maar de goedertierenheid over

u, indien gij in de goedertierenheid blijft; anderszins zult ook gij afgebouwen worden.

Maar ook zij, indien zij in het ongeloof niet blijven, zullen ingeënt worden; want God is machtig ze weder in te enten.

Want indien gij afgebouwen zijt uit de olijfbroom die van nature wild was, en tegen nature in de goede olijfbroom ingeënt, hoeveel te meer zullen dezen, die natuurlijke takken zijn, in hun eigen olijfbroom geënt worden!

Romeinen 11:16b-24

11. De ruisende moerbeziebomen 157

En David vraagde de HEERE, Dewelke zeide: Gij zult niet optrekken; maar trek om tot achter hen, dat gij aan hen komt van tegenover de moerbeziebomen;

En het geschiede als gij hoort het geruis van een gang in de toppen der moerbeziebomen, dan rep u; want alsdan is de HEERE voor uw aangezicht uitgegaan om het heirleger der Filistijnen te slaan.

2 Samuël 5:23 en 24

12. De amandelboom 171

Mozes dan sprak tot de kinderen Israëls, en al hun oversten gaven aan hem een staf, voor elke overste één staf, naar het huis hunner vaders, twaalf staven; Aärons staf was ook onder hun staven.

En Mozes legde deze staven weg voor het aangezicht des HEEREN, in de tent der getuigenis.

Het geschiedde nu des anderen daags, dat Mozes in de tent der getuigenis inging; en zie, Aärons staf, voor het huis van Levi, bloeide; want hij bracht bloeisel voort en bloesemde bloesem en droeg amandelen.

Toen bracht Mozes al deze staven uit van voor het aangezicht des HEEREN tot al de kinderen Israëls; en zij zagen het en namen elk zijn staf.

Toen zeide de HEERE tot Mozes: Breng de staf van Aäron weder vóór de getuigenis in bewaring, tot een teken voor de wederspannige kinderen; also zult gij een einde maken van hun murreringen tegen Mij, dat zij niet sterven.

Numeri 17:6-10

13. De vijgenboom 185

En des morgens vroeg, als Hij wederkeerde naar de stad, hongerde Hem.

En ziende een vijgenboom aan de weg, ging Hij naar hem toe en vond niets aan dezelve dan alleenlijk bladeren, en zeide tot hem: Uit u worde geen vrucht meer in der eeuwigheid. En de vijgenboom verdorde terstond.

En de discipelen dat ziende, verwonderden zich, zeggende: Hoe is de vijgenboom zo terstond verdord?

Doch Jezus antwoordende zeide tot hen: Voorwaar zeg Ik u: Indien gij geloof hadt en niet twijfeldet, gij zoudt niet alleenlijk doen hetgeen de vijgenboom is geschied, maar indien gij ook tot deze berg zeidet: Word opgeheven en in de zee geworpen, het zou geschieden.

En al wat gij zult begeren in het gebed, gelovende, zult gij ontvangen.
Mattheüs 21:18-22

14. De appelboom 199

Als een appelboom onder de bomen des wouds, zo is mijn Liefste onder de zonen; ik heb grote lust in Zijn schaduw, en zit eronder, en Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet.

Hooglied 2:3

15. De les van de eik en de haageik 213

Maar gelijk de eik en gelijk de haageik, in dewelke na de afwerping der bladeren nog steunsel is, also zal het heilige zaad het steunsel daarvan zijn.

Jesaja 6:13b

16. De dorre boom 227

En de gesnedene zegge niet: Zie, ik ben een dorre boom. Want also zegt de HEERE van de gesnedenen die Mijn sabbatten houden, en verkiezen hetgeen waartoe Ik lust heb, en vasthouden aan Mijn verbond: Ik zal hen ook in Mijn huis en binnen Mijn muren een plaats en een naam geven, beter dan der zonen en dan der dochteren; een eeuwige naam zal Ik een ieder van hen geven, die niet uitgeroeid zal worden.

Jesaja 56:3b-5

17. Een boom des levens 241

De uitgestelde hoop krenkt het hart; maar de begeerte, die komt, is een boom des levens.

Spreuken 13:12

1

De mens vergeleken bij een boom

Zingen:	Psalm 89:19
Schriftlezing:	Prediker 11
Zingen:	Psalm 1:2 en 3
Zingen:	Psalm 29:3 en 5
Zingen:	Psalm 89:6

De tekstwoorden waarbij we u met de hulp des Heeren een ogenblik willen bepalen, kunt u vinden in het u voorgelezen Schriftgedeelte, Prediker 11 vers 3b, waar we Gods Woord en onze tekstwoorden aldus lezen:

En als de boom naar het zuiden of als hij naar het noorden valt, in de plaats waar de boom valt, daar zal hij wezen.

We willen met u letten op *De mens vergeleken bij een boom*. We staan stil bij drie gedachten:

1. Staande tijdens het leven;
2. Vallende met het sterven;
3. Liggende in eeuwigheid.

1. Staande tijdens het leven

Onze tekstwoorden zijn genomen uit het boek Prediker. Het thema van dit boek is *ijdelheid*. 'Ijdelheid der ijdelheden', zo zegt de Prediker, 'het is al ijdelheid.' Alles wat er gebeurt onder de zon, ook het leven van de mens, het is alles ijdelheid. Ijdelheid is geen uitroep van pessimisme, maar ijdelheid betekent 'vergankelijkheid'. Het oorspronkelijke woord betekent 'ademtocht', 'zuchtje wind'. De prediker heeft alles leren zien in het licht van de eeuwigheid. Onze ouden zeiden: 'In het licht van de eeuwigheid krijgt alles een andere kleur.' Als wij alles in het licht van de eeuwigheid zouden bezien, zouden we anders praten, anders denken, anders beslissen. De prediker heeft

de genade van God ontvangen om zó te mogen spreken. Daarom spreekt hij ook met zoveel ernst over ons leven op deze aarde. Het staat voortdurend in het licht van de eeuwigheid. Salomo heeft wijze lessen mogen leren. De verklaarders gaan ervan uit dat hij dit boek in zijn ouderdom heeft geschreven. Dit boek Prediker is dan ook een bewijs dat Salomo in zijn levensavond wel degelijk weer op de goede plaats mocht komen. Hij waarschuwt anderen voor de zonden waar hij zelf ook in gevallen is.

Hoe staan wij in dit leven? Een mens kan zijn leven niet meer overdoen. Wij hebben hier op deze aarde een opdracht. Wij zijn hier met een doel gekomen. Ons leven moet beantwoorden aan de heilige wet des Heeren. De hoofdsom van de wet is liefde. Daar wijst de prediker op in het eerste gedeelte van dit hoofdstuk. Hij zegt: 'Werp uw brood uit op het water, want gij zult het vinden na vele dagen.' U begrijpt dat dat beeldspraak is. Natuurlijk wil de prediker niet zeggen dat wij echt brood op het water moeten werpen, maar hij bedoelt dat wij moeten weldoen. Wij moeten ook anderen laten delen in het brood dat voor ons bestemd is. De kanttekenaar schrijft: 'Dat is, doe wel aan een iegelijk, zo bekenden als onbekenden.'

Als we het op het water werpen, *lijkt* het verloren. Dan is het alsof we het nooit meer terug zullen zien. Maar de prediker zegt: Iemand die dat doet, zal het eens terug mogen zien. 'Gij zult het vinden na vele dagen.' De Heere zal erop terugkomen, de Heere zal het wedergeven aan degene die door genade mocht betrachten 'God lief te hebben boven alles en de naaste als zichzelf'. Die de vruchten van genade in dit leven mocht beoefenen. Want dáár gaat het over in het eerste gedeelte van dit hoofdstuk. Niet dat er nog iets te verdienen valt. Het werkverbond is verbroken. Maar Gods kinderen krijgen Gods wet hartelijk lief. Zij leren verstaan wat het richtsnoer behoort te zijn voor ons leven op aarde. De prediker zegt dat we daarin niet karig moeten zijn. Zegt hij: Geef een deel aan één of aan twee? Nee, hij zegt: 'Geef een deel aan zeven, ja, ook aan acht.' Hij wil zeggen dat wij dat in ruime mate moeten doen, want wij weten niet hoelang wij daar nog de gelegenheid voor krijgen. 'Want gij weet niet wat kwaad op de aarde wezen zal.' Gij weet niet hoelang gij nog wel kunt doen op deze aarde. Gij weet niet wat de toekomst nog brengen zal.

Dan spreekt de prediker in vers 3 over de kortstondigheid van het leven en het einde van dit leven. Daarbij maakt hij gebruik van

een heel eenvoudig beeld. Dat doet de Heere in Zijn Woord vaak. Wij zullen ook nooit kunnen zeggen: Ik heb van de boodschap nog nooit veel begrepen. Het was allemaal zwaar om te verstaan. Nee, de Heere maakt in Zijn Woord gebruik van voorbeelden die zelfs het allerkleinste kind nog zou kunnen begrijpen. In onze tekst wordt de boom ten voorbeeld gesteld. We kennen allemaal de bomen zoals ze staan in het rijk van de natuur. We hebben allemaal wel eens bomen zien vallen of zien liggen. Daarom is het een boodschap die we allen kunnen volgen. Ik hoop ook: die we met ons hart mogen verstaan.

Het is een beeld dat de Heere vaak gebruikt in Zijn Woord: de mens vergeleken bij een boom. We hebben zojuist Psalm 1 gezongen. Daarin worden Gods kinderen vergeleken bij een boom, geplant aan de waterbeken, die vrucht draagt op zijn tijd. We zouden kunnen denken aan Psalm 92, daar wordt ook een beeld gebruikt van een boom.

't Rechtvaardig volk zal bloeien,
Gelijk op Libanon,
Bij 't koest'ren van de zon,
De palm en ceder groeien.

We zouden kunnen denken aan de prediking van Johannes de Doper die ook hetzelfde beeld gebruikte. 'En ook is alrede de bijl aan de wortel der bomen gelegd; alle boom dan, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.' Die boom is het leven van de farizeeën. Dat is het leven van de mens van nature. We zouden kunnen denken aan de boodschap van de Heere Jezus Zelf, Die zo duidelijk gesproken heeft: 'Aan de vruchten kent men de boom. Een goede boom kan geen kwade vruchten voortbrengen en een kwade boom kan geen goede vruchten voortbrengen.' We zouden, om niet meer te noemen, kunnen denken aan de gelijkenis van de onvruchtbare vijgenboom, geplant in een wijngaard. Zo ziet u: de boom wordt in de Bijbel heel vaak gebruikt als beeld van ons mensen. Daarbij gaat het over ons aller leven. Wanneer het in de prediking gaat over de levensboom, dan moet u maar niet denken: Dat gaat over de boom van die of van die, maar ik hoop dat we allemaal tot onszelf mogen inkeren met de boodschap. Het gaat over *onze* levensboom.

Wat is dan de overeenkomst tussen een boom en ons leven? Wel, de boom wordt *geplant*. Een boom begint maar heel klein. Het is niet zo dat er opeens een boom staat van tien meter hoog of nog hoger. Nee, iedere boom begint als een heel klein stekje, als een heel klein plantje dat door de planter wordt geplant. En zo is het ook met ons leven. Als wij op de aarde komen, worden wij door de hemelse Planter geplant. Wij krijgen hier op deze aarde een plaatsje in de weg van Zijn voorzienigheid. Hij plaatst het ene stekje hier en het andere stekje daar, maar we zijn allemaal heel gering begonnen. We zijn allemaal uit de buik van onze moeder voortgekomen, we zijn allemaal als een hulpeloos kind ter wereld gekomen. We hadden niet eens kleren aan. ‘Naakt ben ik uit mijner moeders buik gekomen’, zegt Job. Toen wij op aarde kwamen, was het maar een heel gering begin. Ons aller begin was gering. Maar hoe is het met een boom? Een boom *groeit* op. Wat kan er in tien jaar veel gebeuren. Als je op dezelfde plaats terugkomt waar je vroeger vaak was, en je ziet diezelfde boom, dan is het niet te begrijpen wat er in al die jaren met zo’n boom is gebeurd. Hoe zo’n boom uitgegroeid is. Zo is het ook met ons leven. Niet alleen lichamelijk groeien wij en worden we sterker en groter, maar de mens verkrijgt op deze aarde ook een plaats in het maatschappelijke leven of in het kerkelijke leven.

Er zijn in iedere omgeving van die karakteristieke bomen die je niet weg kunt denken. Die de omgeving bepalen. Je hebt van die karakteristieke levensbomen. Dat zijn mensen die ook als een kleine baby geboren zijn, maar die op deze aarde een grote plaats verkregen hebben. Die door Gods zegenende handen mochten opgroeien. Dat zijn staande bomen.

Iedere boom heeft ook een zekere *sierlijkheid*. De Heere geeft de loofbomen bladeren; dat maakt een boom zo schoon. Het is een groot verschil of je een loofboom ziet in de zomer of dat je hem ziet in de winter. De naaldbomen zijn weer anders van soort. Maar ze hebben ook een zekere schoonheid door de altijd groene naalden die de takken van zo’n boom mogen dragen. Zo is het ook met de mens. We hebben allemaal van de Heere een zekere schoonheid meegekregen, we hebben zekere voorrechten meegekregen. Bij de één is het misschien een uiterlijke schoonheid en bij de ander is het misschien een gave van innerlijke schoonheid. De één heeft dit ontvangen, de ander heeft dat. Maar wat hebben we veel goedertierenheden en veel voorrechten.

En dan komt het belangrijkste: Een boom draagt ook *vrucht* als het goed is. Het is opmerkelijk dat in het oorspronkelijke hier een woord gebruikt wordt dat voor de vruchtbomen gebruikt wordt. Eigenlijk mogen we onze tekst ook zo lezen: hetzij de vruchtboom naar het zuiden, of hetzij de vruchtboom naar het noorden valt, maar in de plaats waar de vruchtboom valt, daar zal hij wezen. In de oorspronkelijke taal wordt het woord gebruikt dat wij ook lezen in Genesis 2. De Heere zegt tegen Adam en Eva: ‘Van alle boom dezès hofs zult gij vrijelijk eten.’ Dat waren vruchtbomen, waarvan men eten kon. En nu vergelijkt de Heere de levensboom van een mens niet bij een sierboom, hoewel die er heel veel zijn in het rijk van de natuur. Maar de Heere vergelijkt ons leven bij een *vruchtboom*. Hij heeft ons op deze aarde geplánt om vruchten voort te brengen. Dát is het doel. Wij staan hier niet voor de sier, maar wij staan hier als het goed is tot lof van onze Schepper. Wij staan hier omdat de Heere met ons leven, met onze schepping een zekere bedoeling heeft. Als wij geen vruchten dragen, zijn we doelmissers. Dan beslaan we net als die vijgenboom uit de gelijkenis nutteloos de aarde. Wat een aangrijpende boodschap!

Wat staan er veel mensen, mag ik het zeggen, voor de sier op deze aarde. Men leeft voor de sier, alles is voor de sier en aan vruchten dragen denkt men niet. Maar de Heere heeft ons hier op deze aarde gebracht om vruchten voort te brengen, van geloof en van bekering waardig. Hoelang staat onze levensboom al en wat zijn de vruchten? Zeker, de meeste bomen dragen niet meteen het eerste jaar vruchten. Er kunnen verschillende jaren overheen gaan, voordat er echt vruchten komen aan een boom. Maar als die boom nu al vier jaar staat en er hangt nog steeds niets aan? Als die boom nu al twintig jaar staat? Als die boom nu als zestig jaar staat? En er hangt nog geen vrucht aan? Zou u die boom laten staan? Wij zouden zo’n boom na een paar jaar weghalen. Hoe groot is Gods lankmoedigheid dat hij zoveel jaren geduld heeft met onvruchtbare bomen. Onze levensboom zal vruchten moeten voortbrengen.

Soms is de vruchteloosheid te wijten aan de grond waarin de boom staat. De Heere heeft onze boom in onderscheid van zoveel anderen geplánt op een *zeer goede grond*. Dat hebt u ook zelf niet in de hand gehad. Er zijn bomen die staan op een kale grond, op een arme grond. U zult nooit kunnen zeggen: Mijn levensboom heeft geen vruchten gedragen, Heere, want ik stond op een zeer arme grond. Ik geloof

dat de Heere uw en mijn levensboom geplant heeft op de allerbeste grond die er is. Hij heeft ons geplant in de zichtbare kerk. Hij heeft ons geplant onder de beademing van Zijn Woord. Er zijn bomen waar nooit mest bij komt. Er zijn bomen waar nooit om gegraven wordt. Dat kunt u niet zeggen. Uw boom staat op een plaats waar voortdurend gegraven wordt, waar voortdurend mest rondom de boom gelegd wordt. Aan zorg heeft het niet ontbroken, echt niet. Maar waar is de vrucht? En als er dan geen vrucht is, zullen we God daar nooit de schuld van kunnen geven. Dan ligt het enkel en alleen aan de boom, omdat de boom onvruchtbaar is.

Nu is er gelukkig een belofte in het genadeverbond die de Heere wel eens gebruikt om onvruchtbare mensen in eigen oog te troosten. Voor de ontdekte zondaar wordt het zo'n diepe smart dat hij geen vruchten aan zijn levensboom vinden kan. Maar bij de Heere is het mogelijk dat voor een doorn een dennenboom zal opgaan en voor een distel een mirtenboom. Als dat gebeurt, zal het de Heere zijn tot een Naam en tot een eeuwig teken. Dan zal dat nooit aan ons kunnen worden toegeschreven. Als er vruchten zijn, kan men dat niet aan de mens toeschrijven, dan moet men dat God toeschrijven. Dan is dat Zijn onverdiende genade. We gaan naar onze tweede gedachte:

2. Vallende met het sterven

Er staat: 'En als de boom naar het zuiden of als hij naar het noorden valt.' Het sterven wordt hier vergeleken met de val van een boom. Iedere boom valt een keer. Bomen kunnen heel oud worden, wel honderden jaren. Maar niet één boom op deze aarde heeft het eeuwige leven. Iedere boom zal toch een keer vallen en de wijze waarop een boom valt kan heel verschillend zijn. Daar hebben we de voorbeelden zo vaak van gezien in het rijk van de natuur. De boom kan vallen door een stormwind, door de ouderdom, of omdat die boom plaats moet maken voor een andere boom, of omdat het bos uitgedund moet worden. Er kan heel veel verschil zijn waarom een boom valt. Een boom kan vallen door ziekte en door ouderdom. Dan zie je dat vaak al aankomen. Er zijn van die bomen waarvan het je soms verwondert dat ze er nog staan. Dan zeg je: 'Vorig jaar stond die boom eigenlijk al op vallen. Maar hij staat er nog steeds. Ik ben toch benieuwd of die boom er volgend jaar nog zal staan. Want één flinke rukwind en die boom ligt tegen de grond.'

Zo is het ook met ons mensen. Er zijn mensen aan wie je duidelijk kunt zien dat hun levensboom gaat vallen. 'Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaar; of zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaar; en het uitnemendste van die is moeite en verdriet; want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarheen.' Er zijn mensen van wie je ziet: dat duurt niet zo heel lang meer. Misschien nog een jaar, misschien nog enkele maanden, maar die boom kan nooit lang meer staan. En toch, al horen wij de boodschap, dan geloven we het nog niet. Als de Heere onze ogen niet opent, dan geloven we dat iedere boom kan vallen, behalve ... onze. Ook mensen die in het ziekenhuis liggen, hoe oud ze ook zijn, verlangen altijd weer terug naar huis. Ze hopen vaak dat ze weer zullen opknappen. Het wil er bij ons gewoon niet in dat onze levensboom om zal vallen. De dood hoort ook niet bij het leven. De dood is een gevolg van onze zonde. Als zo'n boom valt, dan schrikken wij even op en dan zeggen we: 'Ja, we hadden al verwacht dat we het vandaag of morgen zouden horen dat die boom gevallen is.'

Maar er zijn ook bomen die vallen door de bijl, of door het zwaard, of door de zaag. Er zijn ook bomen, die mankeren eigenlijk niets. En als je zo'n boom ziet staan, dan verwacht je niet dat hij er morgen niet meer staat. Toch worden ook zulke bomen omgehouden. Daar heeft de bosbouwer een bepaalde bedoeling mee. Soms moet het bos uitgedund worden. Een boom wordt dan niet omgehakt omdat die boom ziek is, ook niet omdat die boom oud is, maar door andere omstandigheden.

Zo is het met eerbied gezegd ook bij de hemelse Bosbouwer. Hij zaagt bepaalde bomen om in Zijn goddelijke wijsheid, Hij haalt bepaalde bomen weg. Soms zie je dat ook van tevoren. We hebben dat allemaal wel eens gezien, denk ik, in het bos. Soms zie je bomen met een grote felle stip erop. Een aangrijpende boodschap. Want dat betekent dat er iemand door het bos is gegaan. Hij heeft gezegd: 'Die boom moet weg en die boom moet weg.' Er staat niet op *waarom* die boom weg moet, maar die boom moet weg. Dit wordt bepaald door de wijsheid van de bosbouwer. Later komt er iemand met een machine, en die haalt al die bomen waar een stip op staat weg. Je kon het aan zien komen. Een week geleden stond die stip er al op, of een paar weken geleden. Zo is het ook met ons mensen. Soms zie je het korte tijd van tevoren aankomen, dat de Heere een levensboom gaat omhouden. Iemand voelt zich nog kerngezond, maar krijgt plotseling

een ernstige boodschap. Dan horen wij het korte tijd later: Deze of die is niet meer.

Soms wordt een boom ook plotseling gekliefd door de bliksem. We hebben dat allemaal wel eens gezien, denk ik. Soms wordt een heel dikke boom in een seconde tijd helemaal middendoor gespleten als de bliksem van de hemel valt. Soms vallen bomen door een stormwind, dan liggen ze ontworteld boven de grond, als een zichtbare prediking dat de sterkste enkel ijdelheid is. Het is een beeld van ons leven. Eén ding is zeker: als een boom gaat vallen, dan houdt niemand dat tegen. Je moet ervoor waken dat je uit de buurt bent, want als je eronder komt, overleef je het niet. Je kunt het niet tegenhouden. Wanneer er een heel zware boom gaat vallen in het bos, kunnen we proberen die boom tegen te houden, maar dat zal nooit lukken. Zo is het ook met de mens. Als de mens gaat sterven, moeten de omstanders wijken. Dan moeten we allemaal een stap terug doen. We kunnen het niet tegenhouden als de Heere een levensboom gaat kappen. Eén ding is zeker: Iedere boom valt een keer, vroeg of laat, vandaag of morgen. Zo is het met de mens. Het is de mens gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel.

Een boom kan wel acht kanten op vallen in het rijk van de natuur. Een boom kan vallen naar de vier windstreken: naar het noorden, naar het zuiden, naar het westen of naar het oosten. Deze richtingen zijn weer onder te verdelen in het noordwesten, het zuidwesten, het noordoosten en het zuidoosten. Weet u wat zo opvallend is in onze tekst? Dat er helemaal niet gesproken wordt over het oosten of over het westen. Deze bomen waar het over gaat, kunnen maar *twee* kanten op vallen. Er zijn geen vier mogelijkheden, maar *twee* mogelijkheden. De boom valt óf naar het zuiden, óf hij valt naar het noorden. Het is één van twee.

Er is een groot verschil tussen het zuiden en het noorden. Het zuiden is het beeld van het licht, het beeld van de warmte, het beeld van de zon. Veel mensen gaan naar het zuiden op vakantie. Veel mensen zeggen: 'We zoeken de zon op.' In het zuiden is het warm. In het noorden is het koud, daar is sneeuw en ijs. Welnu, zo is het ook als het gaat over dit beeld. Het zuiden, het zoele zuiden, het warme zuiden is het beeld van de hemel, is het beeld van de eeuwige heerlijkheid. En het noorden, het barre noorden, is het beeld van de verlorenheid, dat is het beeld van de hel. God heeft beide geschapen in het rijk van

de natuur. We gaan het straks zingen uit Psalm 89: ‘Gij schiept het barre noord en ’t zoële zuiden saâm.’ Zo zijn de hemel en de hel als plaats beide door de Heere bereid. De hel pas na de zondeval, maar het is een plaats die de Heere bereid heeft voor de ongehoorzame engelen en mensen.

Dus de boom valt een keer. En als hij valt, dan is het naar het noorden of naar het zuiden. Waarheen valt jullie boom, jongens en meisjes? ‘Ja’, zeggen jullie, ‘dat kun je nooit van tevoren weten, waar de boom heen valt.’ Is dat zo? Is dat altijd een verrassing, of kun je dat soms van tevoren zien? Ik zal het anders zeggen: Meestal kun je dat van tevoren heel duidelijk zien. Je moet deze week maar eens goed kijken naar de bomen. Er is bijna niet één boom die kaarsrecht staat. De bomen staan vaak scheef, ze staan allemaal één kant op. In ons land komt de storm vaak vanuit het westen. Bijna alle bomen hellen daarom over naar het oosten. En aan de kant waar ze heen staan, hangt het zwaartepunt van de boom. Als een boom wat overhelt naar links, en je gaat die boom omzagen, dan moet je er maar niet op rekenen dat die boom naar rechts zal vallen. Een boom die naar links overhelt, valt ook zo plat op de grond naar de linkerkant. Het zwaartepunt van de boom, de kruin van die boom, hangt namelijk aan die kant. En daar valt de boom heen. Dat is een heel duidelijke les, als het gaat over ons aardse leven. Aan het zwaartepunt van de boom kun je beoordelen hoe de boom zal vallen, eer dat hij gevallen is.

Veel mensen leven alsof het een grote verrassing is waar de boom heen zal vallen. ‘Je kunt het niet weten’, zegt men dan, ‘we zullen het wel zien ...’ Maar je kúnt het weten. Waar het zwaartepunt van de boom heen hangt, dáár valt de boom naartoe. Dat kunt u ook zien aan het leven van een mens. We mogen niet verwachten dat iemand die in de zonde volhardt, naar het zuiden zal vallen. En aan de andere kant zeggen onze vaders in de Dordtse Leerregels dat van hen die hun leven gebeterd hebben, gepaard gaande met belijdenis des geloofs, het beste geoordeeld moet worden.

Eigenlijk moet iedere levensboom naar het noorden vallen, omdat we tegen God gezondigd hebben. We zijn immers van God afgeweken. We hebben het zuiden de rug toegekeerd. Maar nu krijgen sommige bomen zoveel noordenwind en die noordenwind drukt de boom de andere kant op. Iedere boom hangt van nature naar het noorden, maar door Gods grote goedheid, door de wind des

Geestes, zijn er bomen waarvan je de kruin ziet omgaan. In plaats van naar het noorden, gaat de kruin naar het zuiden. Gods kinderen gaan het leren dat ze de val naar het noorden verdiend hebben. Ze gaan hun ongerechtigheden inleven, ze gaan leren sterven eer dat het sterven wordt. Gods kinderen zeggen niet: Ik zie wel waar de boom heen zal vallen. Nee, ze zien door ontdekking des Geestes hun levensboom staan. Als ze door het bos komen en ze zien zo'n boom één kant op hangen, dan zeggen ze: 'O, dát is mijn levensboom, dat zijn mijn hartstochten, dat is mijn verdorven wil. Als nu de grote Bosbouwer langskomt, gaat het geheel verkeerd.' Het wordt de nood van hun leven. Geen boom is in staat om zichzelf een andere kant op te buigen. Maar wat de zondaar niet kan, dat kan de wind des Geestes wel. De koude noordenwind dwingt de boom naar het zuiden.

Er is nog een aspect, en dat is de vrucht. De Heere beoordeelt ons leven naar onze werken. Dat wil niet zeggen dat de werken de grond van de zaligheid kunnen zijn, maar een goede boom brengt geen kwade vruchten voort en een kwade boom brengt geen goede vruchten voort. Aan de *vruchten* wordt de boom gekend, naar de vruchten wordt de boom geoordeeld. Ook aan de vruchten kun je zien waar de boom naartoe zal vallen. Iedere boom is van nature een onvruchtbare boom, maar het is door Gods genade dat er bomen zijn die vruchtbaar gemaakt worden, die vruchten gaan dragen. Gods kinderen zoeken vruchten bij zichzelf en ze kunnen ze niet vinden. Die zullen uit ons ook nooit meer voort kunnen komen. Gods kinderen vinden geen rust op deze aarde, totdat ze die vruchtdragende Wijnstok, de Heere Jezus Christus, mogen leren kennen. Zij leren dat het noodzakelijk is om met Hem verenigd te worden, uit Wie alleen de vruchten voort zullen komen.

Dus er zijn maar twee mogelijkheden. De boom valt, óf naar het noorden, óf naar het zuiden. Laten we maar bij onze eigen levensboom blijven. Sommigen kunnen het voor een ander zo gemakkelijk uitmaken. Zij durven het zo gemakkelijk te zeggen: 'Ach, die zal wel verloren zijn, want van die man of die vrouw heb ik nooit wat gehoord.' Maar laten we daarin voorzichtig zijn. Anderen durven iemand anders zo gemakkelijk een plaats in het zuiden toe-bedelen, terwijl er nooit gehoord is van oprechte vruchten van geloof en bekering. Hoe zou de boom naar het zuiden vallen als er nooit een

oprechte droefheid naar God geweest is over de zonde? Laten we maar niet oordelen over anderen. Hoe staat het met onze *eigen* boom? Is er smart, is er droefheid over de zonde? Horen wij bij degenen die het brood mogen uitwerpen over het water, of staan we als een grote sierboom te pronken met onze eigen bladeren, terwijl we er geen erg in hebben dat de bijl al aan de wortel van de boom ligt? Weet dat alle boom die geen goede vrucht voortbrengt, uitgehouwen zal worden en in het vuur geworpen!

3. *Liggende in eeuwigheid*

De prediker zegt: 'In de plaats waar de boom valt, daar zal hij wezen.' De kanttekenaar zegt daarover: 'De zin is: Gelijk een boom die eens valt of geveld wordt, niet wederom opstaat en geen vruchten meer draagt; also ook, wanneer wij eens gestorven zijn, hetzij in wat staat het moge zijn naar de ziel, zo staan wij niet weder op om wederom in dit tijdelijke leven te komen, zodat wij na onze dood de armen niet meer iets geven of mededelen kunnen; en behoren derhalve goed te doen in dit leven. Zie Galaten 6:10.'

Er zijn heel veel uitleggingen over dit derde vers. Wat mij opvalt, is dat al die uitleggingen tekortdoen aan de ernst van deze woorden. Wij houden ons aan de eenvoudige en treffende uitleg van de kanttekenaren, die inderdaad een beeld van de mens zien in de boom. En een boom die valt, draagt geen vruchten meer. Hoe een boom ook gevallen is, naar het zuiden of naar het noorden, maar die boom draagt geen vruchten meer. Die boom gaat niet meer staan, die boom gaat niet meer wortelen. Het is voorbij voor die boom. Als de boom nog vruchten moet gaan dragen als hij gevallen is, dan is het te laat. Dat had eerder moeten gebeuren.

Zo is het met ons mensenleven. 'Werp uw brood uit op het water.' Ge weet niet wat er op deze aarde wezen zal. Ge weet niet hoelang ge nog de gelegenheid krijgt, ge weet niet hoelang ge nog de gezondheid krijgt. Ge weet niet hoelang het nog duurt totdat de hemelse Bosbouwer de bijl ter hand neemt, want alle boom die geen goede vrucht voortbrengt, zal uitgehouwen worden en geworpen worden in het vuur. Waar de boom valt, daar blijft hij liggen. Een gevallen boom staat nooit meer op. En als een bosbouwer een boom omzaagt, zal hij die boom de andere dag niet weer planten. Een boom die omgezaagd is, blijft omgezaagd. We hebben nooit gezien dat een omgewaaide boom de volgende dag weer stond te bloeien. Soms laat men de bo-

men gewoon liggen. Je ziet dat steeds meer in het bos. Vroeger werd alles meteen netjes opgeruimd als er een boom gekapt was. Maar nu blijven ook heel vaak bomen en takken liggen. Je ziet ze overal, van die omgevallen bomen. In de natuur ligt een prediking voor ons allen. Zo'n boom verschuift niet meer, zo'n boom herstelt niet meer. Hooguit wordt zo'n boom door mensenhanden weggedragen. Hij wordt uit het bos geslept, in stukken gezaagd of voor andere doeleinden gebruikt. Zo is het ook met ons menselijk lichaam. Ons lichaam wordt uitgedragen door mensenhanden, dat blijft niet liggen in het bos. Dat wordt door mensenhanden uitgedragen naar het graf. Dat lichaam draagt geen vruchten meer. Dat rust in de aarde tot de dag der wederopstanding. De genadetijd is voorbij. Ook van Gods kinderen kan hun lichaam tot de jongste dag toe geen goed meer doen, als de levensboom gevallen is.

In 't stille graf zingt niemand 's HEEREN lof;
Het zielloos lijf, gedompeld in het stof,
Kan Hem geen glorie geven.

Waar de boom valt, daar ligt hij. Óf naar het zuiden, óf naar het noorden. Ik lees in de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus dat er tussen het noorden en het zuiden zó'n kloof gevestigd is, dat er niemand is die van het noorden naar het zuiden kan en dat er niemand is die van het zuiden naar het noorden kan. In de genadetijd kan dat nog, maar als de genadetijd voorbij is, kan dat niet meer. Dan is er geen weg meer van het noorden naar het zuiden.

Wat een troost is dat als de boom naar het zuiden gevallen is. In de plaats waar de boom valt, daar zal hij wezen. In de hemel zijn geen stormen meer nodig. In de hemel zijn geen slagregens meer. In de hemel zijn geen vruchteloze perioden meer. In de hemel straalt de Zonne der gerechtigheid altoos, daar zullen Gods kinderen iedere dag vruchten mogen dragen. Twaalf maanden per jaar. Daar zal nooit meer een kwade vrucht gevonden worden. Dan zullen ze nooit meer behoeven klagen over dat oude bestaan. Wat een troost, volk des Heeren: 'In de plaats waar de boom valt, daar zal hij wezen.' Als de boom straks naar het zuiden mag vallen, dan is er nooit meer een weg terug. Hier in het leven vreest u nog wel eens dat de boom de andere kant op zal vallen. In uw eigen waarneming veert de kruin telkens terug naar het noorden.

Begrijpt u nu waarom er zoveel noordenwind nodig is? Er zijn nog zoveel verdorven hartstochten en nog zoveel stinkende vruchten. Dan zegt u: 'Dat kan toch niet samengaan, dominee? Want u hebt gezegd dat een goede boom geen kwade vruchten voort kan brengen.' O, die goede boom, dat is een beeld van de wijnstok in Christus, maar Gods kinderen zijn een tweemens. De ranken uit de oude Adam zijn er zolang wij in dit leven zijn. Die zijn inderdaad vruchteloos, die moeten uitgehouwen worden, daar moeten we van verlost worden. Dat is een stervensproces. Straks zal er geen kwade vrucht meer zijn. Als de boom naar het zuiden valt, zal hij daar wezen.

Hoe velen zijn er al ingezameld, van die jonge kleine boompjes, waar misschien maar een enkele vrucht aan hing? Toch waren ze in het voorhof des Heeren geplant. Ook oude bomen zijn naar het zuiden gevallen.

Maar ... er staat ook een ernstige waarschuwing in onze tekst. Want als de boom naar het noorden valt, dan zal hij daar ook wezen. Daar blijft hij ook liggen. In het noorden kan men geen vruchten meer dragen. In de hel is geen bezinning meer. Gods toorn is een eeuwige toorn. Die zal nooit meer worden weggenomen. Voor hen is alle hoop op behoudenis voorbij. Er is geen tussenweg. De boom kan niet vallen *tussen* het zuiden en het noorden. Maar hij valt óf naar het zuiden, óf naar het noorden. De ziel van de mens blijft op zijn eeuwige bestemming. Het lichaam zal de ziel straks volgen. De prediker wil zeggen: Mens, weet uw tijd, weet uw tijd. Een staande boom moet vruchten voortbrengen. Een gevallen boom kan dat niet meer. En als de boom valt, dan valt hij óf naar het zuiden, óf naar het noorden. Als er vruchten zijn, dan moeten die openbaar komen als de boom staat. Voor een gevallen boom is het te laat. Dát is de prediking van onze tekst.

Aan de vruchten wordt de boom gekend en een staande boom kan nog twee kanten op vallen. We kunnen niet meer preken tot de gevallen bomen, maar we moeten en mogen preken tot de staande bomen, tot de levende bomen. Als uw boom staat, dan kan hij nog twee kanten op vallen. Óf naar het zuiden, óf naar het noorden. We hebben al zoveel bomen zien vallen, en waar heeft het ons gebracht? Geloof u het ook? Geloof jij ook dat je boom zal vallen? Of geloof je er nog steeds niets van? Vraag dan toch of de Heere je ogen wil openen. Je kunt denken: Ach, ik heb diepe wortels. U moest eens weten, hoe